

DEŞTEPTAREA

Foaie națională independentă.

Apare odată pe săptămână.

Abonamente:

Pe un an 6 cor. Dusa acasă sau cu poșta 8 coroane.
Pentru străinătate 15 franci. Numeri singuratici 10 bani.

Redacțiunea și Administrațiunea:
TIPOGRAFIA CIURCU & COMP., BRAȘOV
Strada Hirschler Nr. 11.

Inserțiuni se primesc cu prețurile cele mai reduse după
invoială. Prețul normal 5 bani 1 cm. pătrat. Manuscrise
nu se înapoiază.

București — Petersburg.

Braşov, 15 Maiu v. 1914.

Mare svon a produs în lumea politică dela noi enunțarea cancelarului rusesc Sasonow făcută în Duma rusească, că atotputernicul Țar al tuturor Rușilor, împăratul Nicolae, va merge în România pela începutul lunii viitoare, ca să viziteze pe înțeleptul rege Carol. Enunțarea aceasta a avut efectul unei scântei electrice în toate părțile și se răspândește viu în toate cercurile.

Fapt incontestabil este și rămâne, că acest caz este poate unicul, când marele împărat se coboară să viziteze capitala unui stat mic și pe suveranul ei, pe care înainte de câteva decenii se deprinseseră a-l considera ca pe un principe vasal. Nu e mirare deci, dacă surprinderea se lățește tot mai tare și caută să se și exploateze în cele mai diferite chipuri.

Peripețiile războiului Balcanic și pacea dela București, după tratativele de pace îndelungate dela Londra și de tot infructuoase dela Petersburg privitoare la chestiunea Silistrei, au fost un noroc extraordinar pentru politica înțeleaptă a României și au ridicat-o foarte mult ca factor decizător mai ales în chestiunile Balcanice, de care sub orice împrejurări va trebui să se țină cont în dezvoltarea lucrurilor viitoare. Astfel devine de tot naturală tendința grupărilor mari ale popoarelor europene, a triplei alianțe de a ține România și mai departe în alianță și a triplei înțelegeri de a o scoate din această sferă de interese și a o atrage în partea ei.

Politica rusească, care este inconmensurabilă și mai rafinată decât toate celelalte, găsește, fără îndoială, momentul cel mai potrivit pentru a-și întinde mreșile asupra României mai ales acum, când Balcanul fierbe grație încurcării itelor tot de mâni rusești și când la noi

patimile politice merg așa departe, încât se cochetează chiar direct și public cu tripla înțelegere și se pregătește o desfacere de tripla alianță — cel puțin din partea unor politicieni mai învâpăiași. Critica aspră făcută în Delegațiuni politicei contelui Berchtold, prin care s'ar fi contribuit la instreținerea României de tripla alianță, încă contribuie în măsură mare, ca cu atât mai tare să se poată implanta laba ursului dela Nord în carnea acestui stat, atât de perfid recompensat, pentru că în anii 18778 a sărit în ajutorul armatelor rusești strămtorate de Turci și amenințate să fie aruncate în Dunăre, întocmai cum s'a întâmplat în războiul cu Japonezii.

Diplomația înaltă va fi știind, fără îndoială, ce se intenționează prin vizita Țarului la România și nu se poate admite, că ar fi un simplu act de curtoazia și întoarcerea vizitei făcute la Petersburg de părechea princiară română și în vederea logodnei principelui Carol de România cu fica Țarului. Firele merg de sigur cu mult mai departe — cel puțin intențiunea exprimată mai cu seamă de presa financiară se pare a justifica o asemenea bănuială.

Dar tot atâta de convinși suntem, că înțelepciunea regelui Carol va ști afla și aici puntea de trecere și soluțiunea problemei de mână liberă, care până acuma a produs atâta binecuvântare statului de sub ocârmuirea sa dibace.

Zăpăciala produsă în mod maiestrit în lumea politică europeană prin tendințele centrifugale de asociare politică și pornirile de grupare nenaturală în fine vor fi spulberate, când se va sălășlui din nou liniștea spiritelor și se vor recunoaște din nou adevărurile nerăsturnabile, că potopul slav însemnează pentru noi cea mai mare și cea mai hotărâtă primejdie. România dacă își dorește peirea, n'are decât să se înghame la carul Țarului și să se

deslipească de tripla alianță, singurul ei aliat natural și pe care se poate răzima cu deplină nădejde. Blocul central european este pentru dânsa singura pavază și înțelepciunea regelui român care de atâtea ori a confirmat această convingere nestrămutată, desigur nu se va dezice acum la o vârstă îmbogățită cu atâtea experiențe.

Ce ne privește pe noi Români din statul ungar, trebuie să privim cu mare îngrijorare dezvoltarea evenimentelor, căci deși politica României trebuie să ne fie și ne este în realitate indiferentă — ni s'ar trânge inima de durere, văzând slavismul cum se întinde asupra unui stat independent, și mâne-poimâne să-l sugrume și desființeze. Credem, că simțul de conservare va fi mai puternic decât valurile trecătoare ale unor momente de avânt și nemulțumiri temporale — reacle sau numai închipuite, nu cercetăm — și nădăduim, că vizita Țarului nu va fi de natură să apropie Bucureștii mai tare ca până acum de Petersburg.

Luptele dela Durazzo.

20 morți 10 răniți.

Atașatul român prizonier.

Roma. — Agenția Ștefani află din Durazzo următoarele: Eri dimineață s'a aflat că în lupta din ajun au fost 20 morți 10 răniți.

Rebelii au făcut mai mulți prizonieri printre cari un ofițer olandez și principele Sturdza, atașatul militar român.

În cursul nopții a sosit o escadră austriacă comandată de admiralul Faensaker cu 5 vase. Unul din aceste vase a transportat la San Giovanni o parte din malisorii sosiți la Durazzo pentru paza palatului. Un post de ajutor, condus de ofițeri de marină, a fost organizați în școala italiană.

La 10 și jumătate principele însoțit de mareșalul curței Trotha, de ofițerul Ekren bey și de doi servitori numai s'a dus spre posturile înaintate, a vizitat întăriturile și s'a întors apoi spre cazărmi. Pe tot lungul drumului a fost obiectul unor manifestațiuni de simpatie.

Rebelii, după negocieri, au liberat pe prizonieri și pe răniți. Aceștia au fost transporțați la Durazzo cu automobile.

Roma. — Essad pașa a sosit la 12 noaptea venind din Neapoli.

Tratativele cu Rebelii.

Roma. — Agenția Ștefani primește următoarea știre din Durazzo: Căpitanul olandez Sarr, prizonier al insurgenților, a sosit azi dimineață aci spre a vesti că insurgenții reclamă prezența comisiunii internaționale de control. Căpitanul adaugă, că mulțimea indisciplinată este atât de escitată în cât e temere ca toții prizonierii să nu fie măcelăriți.

La 4 după amiază generalul Deyeer a rugat pe ministrul Italiei să dispună însoțirea căpitanului Sarr, dar de oare-ce unicul automobil disponibil era al mecanicului și acesta se temea să plece, căpitanul a fost însoțit de dragomanul italian.

S'a hotărât apoi, că delegații comisiunii de control prezenți, în absența celui italian, să meargă să asculte plângerile insurgenților. Aceștia au sosit la Siak. S'a început acolo discutarea cu cei mai inteligenți dintre țărani, printre cari un hogea și șoicul Handi Rubieca. Tratativele continuă.

Roma. — În luptele ce s'au dat alaltaeri între naționaliști și musulmani în jurul orașului Durazzo, doi ofițeri italieni ajutați de un șofer, au avut grije să transporteze cadavrele luptătorilor părăsite pe drum, servindu-se de un automobil cu steagul italian și trecând prin locurile cele mai expuse.

Numărul morților ar ajunge la vr'o sută. Printre morți se află și un supus austriac. Răniții din ambele tabere au fost incredințați insurgenților cari s'au purtat vitejește, pe când naționaliștii de mai multe ori au șovăit în fața primejdiei.

Când căpitanul italian Moltedo se duse la câmpul insurgenților, ca să-i îndemne să înceteze lupta, se întâlni cu locotenentul olandez prins de răsculați, care îl amenințase cu moarte în noaptea zaverii dela Durazzo, când Moltedo se prezintă în casa lui Essad. Ofițerul olandez îi ceru ertare și primi nouă napoleoni de aur fiind în nevoie. Cei doi ofițeri se îmbrățișară.

Nesosind eri dimineață reprezentanții insurgenților la Durazzo ca să se înfățișeze Principelui, după cum era vorba, după amiază, ministrul Italiei, însoțit de membrii din comisia de control, cel rus, cel francez, și englez și cel german, se în-

toarse la câmpul răsvrătiților, cari declarară că nu au nici o intenție de a înainta spre Durazzo și că dacă au pus mâna pe arme, a fost după ce cea dintâi lovitură de tun s'a tras asupra lor făcând câteva victime. (A. T. I.)

Declarațiile lui Essad.

— Neînțelegerile dintre dînsul și comandantul jandarmeriei. —

Roma. — Ziarele din localitate publică declarațiile pe cari Essad pașa le-a făcut unui ziarist italian.

Fostul ministru albanez a vorbit de neînțelegerile ce se iviseră între el și comandantul jandarmeriei. De acest conflict a ținut să înștiințeze din vreme pe Suveran, care iscălise un decret prin care mărgea atribuțiunile ofițerilor olandezi în materie de ordine publică. Acest decret urma să fie întrebuit în cazurile de absolută necesitate cu scopul de a înlătura unele conflicte cari ar fi putut să se rezolve în paguba țării.

Neînțelegerile sale cu ofițerii olandezi luând un caracter grav, el și-a înaintat de două ori dimisia Suveranului.

3

A desmintit că ar fi strâns la el acasă vre-o sută de partizani înarmați; el n'avea decât 16 oameni de pază.

Cu un ceas înaintea bombardării casei sale, Essad primise vizita unei rude, Amhed bei, care îl înștiință de cele ce se pregăteau și îl îndemnă să preia armele, ceea ce el a și făcut. Inșă înfățișându-se la fereastră spre a-și da seama de ceea ce se petrecea în stradă văzu o mulțime care se adunase înaintea casei sale și printre alți zări și pe comandantul jandarmeriei. Atunci înțelegând ce se petrecea, porunci numai decât la ai săi ca să strângă iarăși armele ce partizanii săi erau pe cale de a le preda.

În acest moment începură să se audă pocnituri de puști. Ieșind căpitanul Malbedo, el se puse sub protecția lui.

Essad a adăugat că elementele musulmane reacționează în contra elementelor catolice, cari ascultă în mare parte de autoritățile austriace. Această explicație de ce musulmanii țin cu Italia. Cu toate că toți alba-

nezii, fără deosebire, sunt recunoscători atât Italiei cât și Austriei pentru ajutorul pe care aceste două state l'au dat întru susținerea cauzei albaneze totuși ei nu pot să nu-și dea seama de cauzele cari fac ca protecția Austriei să fie alta decât aceea acordată de Italia noului Stat albanez.

Essad după ce a confirmat cum că albanezii vor cu orice preț să trăiască liberi, a desmintit svonul răspândit de unele ziare din străinătate, cum că Regele Carol al României ar fi sfătuit pe principele de Wied să-l exileze pe el, Essad.

Prea e înțelept regele Carol — a adăugat Essad — pentru că să dea acest stat. (A. T. I.)

Cererile formulate de insurgenți

Roma. — Agenția Stefani află din Durazzo:

Cererile formulate de insurgenți sunt următoarele:

1) Respectarea progresului religiei musulmane;

2) Restabilirea dominației otomane pentru că actuala dominație i-a atacat cu lovituri de tun;

3) Dacă aceasta nu se poate, țara se rămâne în grija Europei.

Revendicările au deci un caracter religios otoman. Insurgenții nu par a avea un șef bine definit. Înainte de atentat se spunea că Essad pașa era socotit ca trădător de aceste populațiuni, dar după bombardarea casei lui Essad s'a operat o schimbare în păreri și acum mulți țărani fanatici cari au fost ca și Essad atacați cu tunul de olandezi și naționaliști cred că Essad este o victimă inocentă și i-ar dori întoarcerea.

Cererile țărănilor, cari au fost formulate în chip confuz și sgomotos au fost redactate în scris, apoi discutate pe lung și lămurite unei mulțimi de 1200 oameni înarmați. După multe greutăți insurgenții au primit asigurările favorabile ce li s'au dat.

În acest răstimp, ministrul Italiei și cu dragomanul italian se sileau să convingă pe șefii mai cu vază să libereze pe prizonieri printre cari mulți sunt răniți și cari se temeau pentru viața lor.

Ofițerii olandezi credeau că le-a sosit ceasul din urmă și remisera ministrului italian banii ce-i aveau și scrisorile lor de pe urmă.

Se datorește mai ales dibăciei ministrului și cunoașterii limbei albaneze ce o are dacă s'a isbit în dificila misiune de liberare a prizonierilor. Liberarea lor a produs o mare ușurare în spirite. Ministrul Italiei a adus cu automobilul său în oraș patru răniți printre cari foarte cunoscutul Ghica (?).

Printre prizonieri era și d. Gurakuki.

Din păcate mișcarea insurrecțională nu deștețe, ci nemulțumirea se întinde în toată Albania centrală.

Roma. — Agenția Stefani află din Scutari că într-o întrunire ținută la 23 Mai musulmanii au declarat că sunt gata să meargă în Epir să apere pe principele de Wied, dar ei nu vor să meargă împotriva musulmanilor din Albania centrală.

Pe lângă mulți notabili se observă mare nemulțumire din pricina îndepărtării lui Essad pașa.

Proclamația rebelilor din Kavaja

Durazzo 23 Mai. (Depeșă întârziată). — Un martor ocular povestește că 500 rebeli din Kavaja au expulzat autoritățile, au înălțat drapelul turc, au rupt pe cel albanez, au numit un muftiu și un guvernator, au proclamat autonomia districtului și au strigat „Trăiască Essad regele Albaniei!”

150 jandarmi, sporiți cu vultari și conduși de ofițeri olandezi au înaintat atunci spre Tirana. O ciocnire a avut loc lângă Rasbui.

Rebelii sunt, însă, superiori numericește și au și mitralieze.

Formarea unui partid politic

Durazzo. — De mai mult timp s'a precizat în țară o formațiune politică cuprinzând elemente musulmane, catolice și ortodoxe având de deviză Albania a albanezilor, angajându-se să sprijine pe principe,

În cursul ultimelor evenimente din Durazzo acest partid embrionar a luat sarcina serviciului de poliție, de apărare a palatului principelui, de serviciul de recunoașteri, O mare întrunire a discutat crearea definitivă a partidului, a hotărât trimeterea unei deputațiuni la principe arătând programul partidului mai ales în vederea formării cabinetului.

Programul combate cu energie vechiul sistem de corupțiune turcă. Partidul este atacat cu violență de partizanii lui Esad pașa.

Tribuna liberă.

Voci din public.

(Primim spe publicare următoarele), care le publicăm fără răspunderea noastră.)

In atențiunea membrilor federației însoțitorilor sătești „Infrățirea”

Consiliul de administrație al federației însoțitorilor sătești „Infrățirea”, întrunit azi în Sibiu în cauza înregistrării firmei, s'a ocupat între altele și cu eșirile dușmănoase ale «Revistei economice» împotriva bărbăților de încredere ai federației și a hotărât:

Ia la cunoștință cu aprobare lămuririle date de prezidentul federației în «Telegraful Român» din 22 Aprilie a. c. printr-o scrisoare deschisă către redactorul «Revistei Economice». Respinge cu revoltă grosolanele atacuri personale ale susnumitei reviste, dar deocamdată nu află, că ar fi de datoria sa să intre în polemici cu dânsa, din motivul, că aceasta revistă înșuși are trebuință să-și lămurească pentru sine anumite pricini privitoare la acțiunea cooperativă, apoi și din considerația, că redactorul ei a scoborât discuția la un nivel atât de inferior, unde nu poate fi urmată, fără a-și pierde caracterul seriosității.

Declară mai departe, că bănuielele strecurate în publicitate cu privire la înființarea «Infrățirii» sunt scornituri răutăcioase.

Constată cu satisfacție, că atacurile prin care s'a intenționat, se pare, discreditarea «Infrățirii» îndată dela înființare, producând descurajare între membri și desorientare în public, au rămas fără efect. Urmarea a fost, că legăturile de infrățire între membri s'au întărit, numărul acestora a sporit, iar orientările privitoare la prietenii cooperatiei li s'au limpezit și mai mult.

Ca orientare pentru membri se aduce la cunoștință, că lucrările pentru înactivarea «Infrățirii» își urmează cursul normal. Sibiu, 18 Mai n. 1914.

Dr. V. Stan, I. B. Boiu, Dr. S. Dragomir, N. Iancu, V. Moșoiu, Tr. Petrișor, R. Platoș, Vincențiu Pop, E. Todroan, V. Tordășianu, N. Vidrighin.

O nouă învingere a cooperației.

Duminecă 13/26 l. c. s'au întrunit în Sibiu delegații însoțitorilor noastre sătești și au decretat înființarea unei centrale a însoțitorilor cu numele «Infrățirea», constituindu-se în chipul următor: consiliul de control president: Dr. Lucian Boicea, adv.

ECONOMIE

(Urmare.)

CAPITOL V.

Câteva cuvinte despre educațiune.

Educațiune numim nobilitarea sufletului, dezvoltarea sentimentelor bune, formarea voinței și delăturarea defectelor.

Sufletul copilului e asemenea unui teren sămănat, în care, pe lângă semințe bune, răsar și buruieni.

Chemarea educatorului e să stărpiască din sufletul copilului răul și să cultive dragostea față de tot ce e frumos și nobil. Copilul sclivisit pe din afară și modest, încă nu poate fi numit copil bine crescut, dacă sufletul lui nu e și el tot așa cultivat.

Însemnătatea educațiunii

Educațiunea bună face fericită familia și creiază ordine în societate. Să ne imaginăm o

o astfel de familie, în care fiecare membru are o bună creștere. În aceea familie domnește pacea și dragostea. Și nu e oare plăcere chiar și numai să vezi o astfel de familie?

Și acum să ne imaginăm o națiune, în care fiecă familie e astfel crescută. Nu ar fi oare un paradis pe pământ?

Educarea copilului este așadar o problemă sfântă și nobilă, ea e chemarea cea mai frumoasă și cea mai nobilă a părinților.

Deosebirea între educațiune și instrucțiune.

Chemarea educațiunii e, să desvoalte în copil virtuțile și cu deosebire recunoștința, compătimiterea, iubirea de adevăr, sinceritatea și supunerea și să-i îndrepteze voința spre bine.

Instrucțiunea îi desvoaltă mintea, îl învață să scrie, să cetească, să socotiască să cugete, etc.

Cineva poate fi foarte bine educat dar neștiutor, și iarăși: poate fi foarte învățat, dar cu suflet necultivat.

Pentru ce sunt atâți oameni fără educațiune?

Pentru că aceia, cari ar fi avut datoria să le dea educațiune, nu s-au priceput la așa ceva și nu au cunoscut ideile fundamentale ale educațiunii.

Lucrul acesta încă trebuie să-l învețe omul, ca să știe cum să-l facă; până acum însă oamenii nu prea au fost obicinuiți cu așa ceva. Fetele încă învață mai ușor prăsirea galițelor, dansul etc. decât modul cum ar trebui educat un copil.

Când trebuie începută educațiunea?

În zilele prime ale vieții copilului, căci până la etatea de 5—6 ani el trebuie să-și însușiască calitățile bune, sau mai bine zis acestea trebuie să fie în deplină dezvoltare, iar defectele în bună parte stărpite.

Odată ce am trecut peste timpul acesta, nu mai putem pune la loc ceea ce am întrelăsat și îndreptarea e din ce în ce tot mai anevoioasă, în raport cu înaintarea în etate.

